

References

1. Goldberg E. Upravlyaushij mozg: Lobnie doli, liderstvo i civilizatiya / Elhonor Goldberg. – M.: Smisl, 2003. – 335 s.
2. Kleczhina I. S. Gendernaja soczhializaczija. Uchebnoe posobie / Kleczhina I. S. – SPb., 1998.
3. Medina J. Pravila mozga. Chto stoit znat' o mozge vam i vashim detiam / Medina J. // [Text]. – M.: Mann, Ivanov i Ferber, 2014.

Chujkova E. V., candidate of philosophical sciences, docent of the department of philosophy and bioethics of The Odessa national medical university (Ukraine, Odessa), mallena07@inbox.ru

Context-sensitive and context-independent gender cognitive styles of acceptance of adaptive decisions

Which are cerebral mechanisms of different cognitive styles? Do strategies of making decision depend from different parts of brain? Are these mechanisms different for men and women? Styles of making decision depend on frontal stakes. They also find out gender and cognition distinctions. These questions are studied by neurospecialist Goldberg in the researches. Studying the group types of behavior of neural networks, it is possible to understand adaptive advantage of different strategies of making decision – for example, context-sensitive masculine and context-independent woman. Understanding of connection of device of features of cerebrum for men and women will help to explain nature of individual distinctions and adaptive value of presence of different types of making decision in society. Predominance of one of these two inclinations of making decision it is possible to vary in different situations. There are the questions dictated by the specific of modern society. Are gender distinctions worn away in styles of making decision as social roles of men and women continue convergence? Are two strategies of making decision correlated with distinctions masculine and woman roles in the context of success of our specific adaptation? What from them better does go near the certain type of cognition tasks?

Keywords: cognition, gender, context-independent, contextsensitive, transdisciplinary, gender cognition style, adaptive decisions.

Чуйкова Е. В., кандидат философских наук, доцент кафедры философии и биоэтики, Одесский национальный медицинский университет (Украина, Одесса), mallena07@inbox.ru

Контекстно-зависимый и контекстно-независимый гендерные когнитивные стили принятия адаптивных решений

Каковы мозговые механизмы различных когнитивных стилей? Зависят ли стратегии принятия решений от различных частей мозга? Различны ли эти механизмы у мужчин и женщин? Стили принятия решений зависят от лобных долей. Они также обнаруживают гендерные и когнитивные различия. Данные вопросы изучает нейроспециалист Голдберг в своих исследованиях. Изучая групповые типы поведения нейронных сетей, можно понять адаптивное преимущество различных стратегий принятия решений – например, контекстно-зависимая мужская и контекстно-независимая женская. Понимание связи устройства особенностей головного мозга у мужчин и женщин поможет разъяснить природу индивидуальных различий и адаптивного значения наличия различных типов принятия решений в обществе. Преобладание одной из этих двух склонностей принятия решений можно варьировать в различных ситуациях. Возникают вопросы, продиктованные спецификой современного общества. Стираются ли гендерные различия в стилях принятия решений по мере того, как социальные роли мужчин и женщин продолжают конвергировать? Соотносятся ли две стратегии принятия решений с различиями мужской и женской ролей в контексте успешности нашей видовой адаптации? Какая из них лучше подходит к определенному типу когнитивных задач?

Ключевые слова: когнитивность, гендер, контекстно-независимый, контекстно-зависимый, трансдисциплинарность, гендерный когнитивный стиль, адаптивное решение.

***

УДК 130.2.:133.522

Мороз Ю. А.,
аспірант кафедри філософії, Житомирський
державний університет ім. І. Франка
(Україна, Житомир), yuriy_moros@mail.ru

**НАЦІОНАЛЬНА ТРАДИЦІЯ БІБЛІЙНИХ ПЕРЕКЛАДІВ
В УКРАЇНІ**

Зроблено філософсько-релігійнознавчий аналіз української традиції біблійних перекладів як унікального феномену національної духовної культури, який сприяє підвищенню статусу української мови, відродженню духовної культури нації, консолідує суспільство навколо християнських моральних цінностей.

Показано, що переклади Біблії як релігійний та культурний феномен є міждисциплінарним об'єктом дослідження сучасної гуманітаристики, зокрема, новітніх дисциплін – лінгвістичного релігієзнавства та етнолінгвокультурології.

Доведено необхідність включення в українську національну традицію біблійного перекладу не лише доби створення україномовних перекладів Біблії, але й доби, коли тексти Біблії перекладалися українськими перекладачами на українських теренах, але слов'янською мовою. Запропоновано авторську періодизацію формування національної традиції біблійного перекладу, розглянуто її функції у сучасному українському суспільстві, виявлено специфіку її розвитку.

Ключові слова: Біблія, переклад, національна традиція, періодизація, функції перекладу, лінгвістичне релігієзнавство.

До числа найактуальніших проблем національної духовної культури відноситься питання про національну культурну спадщину, її функціонування в умовах сучасного суспільства. Оскільки пам'ятки національної традиції біблійного перекладу є найяскравішою частиною української культурної спадщини, яка динамічно розвивається в умовах духовного відродження нації, сьогодні актуалізується її дослідження не лише в рамках філологічних та перекладацьких дисциплін, а й, в першу чергу у філософсько-релігієзнавчому та культурологічному контексті. Закономірності появи Біблії національними мовами виявляються серед важливих питань культурно-історичного розвитку сучасних націй, в тому числі й слов'янських народів, зокрема, українського.

Переклади Біблії як релігійний та культурний феномен є міждисциплінарним об'єктом дослідницького інтересу сучасної гуманітаристики, зокрема, новітніх дисциплінарних утворень, які виникають на стику академічного релігієзнавства та класичної лінгвістики – лінгвістичного релігієзнавства та етнолінгвокультурології. Проблема перекладаності сакральних текстів як світоглядно насичених є принциповим питанням богослов'я та філософії релігії. Переклади Біблії є предметом дослідження джерелознавства та книгознавства. Як теоретичні, так і практичні аспекти біблійного перекладу вимагають глибокого релігієзнавчого аналізу.

Теоретико-методологічні засади дослідження ми знаходимо в працях вітчизняних філософів та релігієзнавців І. Богачевської, яка розробила методологію лінгвістичного релігієзнавства в цілому й, зокрема, аналізу християнської наративної традиції, Т. Горбаченко, яка досліджувала старовинні української рукописної книги, І. Осташука, автора розвідок з символіки християнської літератури, білоруських лінгвокультурологів Н. Мечковської, яка першою на пострадянському просторі в лінгвокультурологічному контексті розглянула взаємозв'язок мови та релігії, та Г. Синило, знаного фахівця з дослідження старозавітної літературної традиції, знаного російського перекладача Біблії А. Десницького, дослідників історії українських перекладів Біблії Д. Степовика та М. Жукалюка тощо.

Наявність великого корпусу богословських джерел, міжконфесійні розбіжності біблійних перекладів, сучасні теологічні дискусії стосовно мови богослужіння в Україні вимагають наукової рефлексії. Саме тому вітчизняна традиція перекладів біблійних текстів на українських теренах, тексти перекладів Біблії українською мовою, сучасний стан біблійних перекладів в контексті діяльності Українського біблійного товариства мають стати предметом системного релігієзнавчого аналізу.

Об'єктом дослідження є переклади Біблії, а її предметом – українська національна традиція біблійного перекладу.

Метою даної статті є філософсько-релігієзнавчий аналіз української традиції біблійних перекладів як унікального феномену національної духовної культури,

який сприяє підвищенню статусу української мови, відродженню духовної культури нації, консолідує суспільство навколо християнських моральних цінностей.

Історія формування української національної традиції біблійного перекладу є величною та трагічною водночас. Через причини переважно етно-політичного, позалінгвістичного й позаконфесійного характеру, наш народ, маючи свою багату й розвинену літературну мову, довгий час змушений був пізнавати Божі істини за допомогою церковнослов'янської мови, або мовами сусідніх народів. Багато видатних українців усвідомлювали ненормальність та трагічність такої ситуації, її небезпеку для майбутнього свого народу. Кращі науковці, письменники й поети, громадські діячі та релігійні лідери різних християнських конфесій долучилися до створення українських біблійних перекладів.

Специфіка релігієзнавчого дослідження національних традицій біблійного перекладу полягає в тому, що Біблійні тексти з'являються завдяки перекладу, тому Біблія не входить у систему жанрів тієї або іншої національної або етно-регіональної літератури. Переклад Біблії національною мовою є окремим специфічним видом релігійної та літературної діяльності. У результаті перекладу відбувається рецепція національними літературами різних жанрів християнської літератури, які дають поштовх розвитку оригінальної національної релігійної літератури (житій, гомілій, канонів), проте на Святе Письмо національні літератури не впливають. Біблія утворює потужний літературний шар, де немає місця оригінальній творчості, який відіграє винятково важливу роль у суспільному і літературному житті суспільства. Перебуваючи за межами літературних жанрів, Біблія є джерелом сюжетів, алюзій, цитат, фразеології й лексичної семантики, впливаючи на сюжетобудову й стилістичну своєрідність кожної національної літератури.

В історико-філологічній науці історично склалося так, що початком формування української національної традиції біблійного перекладу вважається період, коли у церковнослов'янських рукописах біблійних текстів фіксуються значні домішки українських слів – це приблизно XIV–XV ст. Ми ж вважаємо, що для православних слов'янських народів, зокрема українців, білорусів, болгар, сербів тощо, початок формування національних традицій біблійного перекладу потрібно рахувати з моменту створення на їхніх теренах центрів переписування богослужбових книг (монастирських скрипторіїв), оскільки формування національної традиції перекладу Біблії починається з редагування переписаних рукописів, зв'язки їх з оригіналами, укладання богослужбових, учительних та тлумачних списків Біблії. Перш, ніж з'являться такі якісні та оригінальні переклади, як Пересопницьке Євангеліє або Крехівський Апостол, за відсутності в добу Середньовіччя граматик і словників, необхідно було мати потужну перекладацьку школу, сформовану на ґрунті масштабної багаторічної перекладацької практики. Як слушно зазначає О. Алексєєв: «Та дивна точність, що досягається без видимого насильства над граматику, якої добилися перекладачі епохи царя Івана–Олександра в Болгарії, Костянтин Костенечський у Сербії або Максим Грек у Москві, була неможлива без століть взаємодії культур і мов у християнському дискурсі» [1, с. 288]. Тим більше, що вживання народної мови в біблійних перекладах,

створюваних в українських землях, було властиво вже таким рукописам XII ст., як Галицьке та Добрилове Євангеліє, та тривало й далі (наприклад, Бучацьке Євангеліє XII–XIII ст., Луцьке Євангеліє XIV ст.).

Незважаючи на панівне становище церковнослов'янської мови, у біблійних перекладах в Україні вже до XV ст. формуються дві основні тенденції в процесі формування національної традиції перекладу православної богослужбової та богословської літератури: тенденція перекладу зрозумілою для всіх громадян мовою та переклад з чітким дотриманням церковнослов'янських мовних норм. Першу тенденцію ілюструє рукописне Пересопницьке Євангеліє (1551–1561 pp.) – шедевр каліграфії і мініатюрного живопису, яке вважається в українському мовознавстві цілком українізованим біблійним текстом з мінімальною репрезентацією церковнослов'янської мови, а також Крехівський Апостол (1569–1572 pp.), Учителне Євангеліє (1568 p.) та Львівський Апостол (1574 p.). Другу тенденцію репрезентує т.зв. Генадіївська Біблія, всі канонічні книги якої (Старий та Новий Завіт) церковнослов'янською мовою переклав наприкінці XV ст. новгородський архієпископ Генадій, вихованець Київської братської школи та знавець давньоєврейської та давньогрецької мов.

Ці тенденції зберігаються в модернізованому вигляді й по сьогодні, репрезентуючі дві потужні тенденції у світовому християнському богослов'ї – консервативно-охоронну та реформаторську.

Наблизитися до визначення національної традиції біблійного перекладу допомагає виявлення сутнісних характеристик даного багатозарового релігійно-культурного явища. У числі основних властивостей національної традиції біблійного перекладу найбільш очевидними, на наш погляд, є повторюваність і стійкість. Повторюваність національних традицій біблійного перекладу, їх постійне відтворення й оновлення в перекладацькій діяльності людей сприяє збереженню й стабілізації прихованої в них духовно-культурної спадщини. Завдяки повторюваності національної традиції біблійного перекладу, нові покоління отримують можливість краще засвоїти її зміст, долучитися до моральних і духовних цінностей християнства.

Принциповою рисою саме української традиції біблійного перекладу, яка закладалася ще тоді, коли українці перекладали Біблію слов'янською мовою, є її відкритість. Мається на увазі конфесійна незаангажованість перекладачів, які, будучи, наприклад, щиро православними, могли користуватися в своїй праці кращими надбаннями протестантських або католицьких колег, активно використовуючи їхній досвід в суто православних цілях. Так було, зокрема, підчас створення Крехівського Апостола (1560–1570 pp.), який зазнав суттєвого впливу кальвіністської Радзівіллової Біблії 1563 p.; використовувався, можливо, і грецький новозавітний текст. При написанні пояснень і коментарів автор перекладу звертався до польських протестантських видань, до перекладу Ф. Скорини, до церковнослов'янських джерел, до богословських праць італійського походження. В. Тяпинський подав свої переклади Євангелій як «білінгву» – паралельно церковнослов'янською та «простою» мовами й користувався перекладом соцініаніна С. Будного. В. Негалевський перекладав Новий Завіт із польського

тексту М. Чеховица під патронатом сочиніанської громади у Хорошеві на Волині. Попри це, книга увійшла до української православної культури: нею володіли священники, козаки, вона зберігалася в київському Свято-Михайлівському монастирі [2].

В узагальненому вигляді функції національної традиції біблійного перекладу, які вона виконує в житті українських християн і української культури загалом ми виділили, ґрунтуючись на сучасній методології дослідження культури й традиції, як її складової [3, с. 5]. Національна традиція біблійного перекладу в українській духовній культурі протягом свого існування виконує інформаційно–комунікативну; регулятивно–нормативну; аксіологічну; функцію соціалізації особистості (людинотворчу); емоційно–психологічну; інноваційну; інтегруючу; пізнавальну; виховну функції.

В цьому зв'язку принциповим є питання про атрибуцію того чи іншого перекладу Біблії, створеного слов'янською мовою, стосовно його приналежності до окремої національної перекладацької традиції.

В сучасній слов'янській біблеїстиці, зокрема в текстології слов'янської Біблії, переклади Кирила і Мефодія постають «точкою відліку», яка дозволяє, шляхом проведення порівняльного лінгвістичного аналізу не лише датувати наступні переклади сакральних текстів, але й достатньо надійно окреслити місце їх створення і мовно–національну приналежність перекладача. Зокрема, це дозволяє з упевненістю казати про те, що значна кількість стародавніх церковнослов'янських рукописів була зроблена в Києві, а також на теренах Галицько–Волинського князівства ще в домонгольській період.

Це дозволяє нам, розглядаючи формування національної перекладацької традиції щодо Біблійних текстів, цілком обґрунтовано вважати, що її перший етап розпочинається фактично з дати прийняття християнства й продовжується до періоду формування писемної української мови. В цей період закладаються традиції і до XVI ст. формуються школи українських біблійних перекладачів церковнослов'янською мовою, розташування котрих визначається духовно–культурними осередками православ'я на українських теренах і суміжних землях (Київ, Львів, Острог, Вільно). Вершиною цього періоду в історії українського біблійного перекладу став переклад і видання славетної Острожської Біблії.

Те, що Україна на той час мала одну з найкращих перекладацьких шкіл, свідчить і той факт, що спроби Івана Федорова видати Біблію в Москві ледь не коштували йому життя. Переслідуваний невігласами, він переїхав у Галичину, де в друкарнях Львова, Острога, а згодом й Вільни надрукував спочатку окремі біблійні книги, а в 1581 році під патронатом князя Костянтина Острозького – усе Писання в старослов'янському перекладі, «Острозьку» Біблію.

Біблія є твором такого роду, що його перший переклад певною мовою з необхідністю породжує всі нові спроби перекладу тих же самих текстів. Посилення буквральності наступних перекладів можна розглядати як універсальну тенденцію, відому багатьом давнім літературам [4, р. 310–311]. Такий стан речей є зрозумілим: перший переклад виконує місіонерські завдання, передає дух і суть Святого Письма. Йому властиві експресивність, дохідливість, а разом із цим порівняно вільне поводження з оригіналом. Завдання наступних перекладів завжди є

більш спеціальними – догматика, ексегетика, апологетика. А це припускає особливий характер викладу: не стільки переконливість, скільки бездоганність, не стільки експресивність, скільки невразливість для критики, не стільки дохідливість, скільки строгість тощо. Для перекладного тексту все це забезпечується близькістю до оригіналу. Оригінал не підлягає критиці, він втілює живий ідеал. Вільний переклад – це інтерпретація оригіналу, буквальний переклад – відмова від неї [4, р. 289, 292].

Втім, реальна історія українських перекладів Святого Письма не є рухом по прямій від вільних перекладів до перекладів буквальних. Особливості кожного окремого перекладу визначалися багатьма обставинами, які не можливо повністю врахувати. Проте, прослідковується рух від слов'янської лексики до живої української мови.

Отже, ми пропонуємо наступну періодизацію української національної традиції біблійного перекладу:

Перша доба – церковнослов'янська, або просто слов'янська. Вона триває приблизно з XI по XIV ст. Характерною її рисою є створення в основному літургійних (службових), напрестольних рукописів Біблійних текстів та тлумачних (учительних) корпусів біблійних книг, в яких з роками збільшується масив «живої» народної української лексики та фраземіки. В цю епоху при крупних монастирях створюються скрипторії. Які стають згодом потужними центрами «книжної справи», тобто створення, звірки та редагування біблійних рукописів богослужбового та тлумачного призначення, при яких готують фахівців–книжників, які й є фаховими перекладачами–редакторами біблійних текстів. Ця доба майже повністю співпадає з періодом рукописного розповсюдження Біблії на українських теренах.

Друга доба є власне україномовною добою біблійного перекладу. Її початок приблизно співпадає з умовною датою появи друкарства в українських землях. Вона знаменує довгий період поступового переходу до перекладів Біблії українською мовою.

В цієї доби ми виокремлюємо окремі періоди:

– Період створення біблійних текстів на основі протестантських джерел з домінуванням живої народної мови (XV–XVI ст.), пов'язаний з посиленням ренесансних та реформаційних тенденцій до перекладу Біблії живою народною мовою.

– Період контрреформаційних впливів (XVII ст.), коли внаслідок міжконфесійних протистоянь та військової експансії процес перекладу Біблії на живу мову гальмується.

– Період заборони з боку Російської імперської влади та Святішого Синоду РПЦ перекладу та видання Біблії українською мовою. Він триває з XVIII по XIX ст. і закінчується у 1905 р., коли починається друк Євангелій у перекладі П. Морачевського. В цей період на хвилі росту національної самосвідомості виникають перші спроби перекладати Біблію живою мовою, а патріоти України шукають обхідних шляхів для видруку україномовних перекладів Біблії й розповсюдження її серед українців. В цей період створюються переклади Євангелій в Галичині, Харкові та Києві. Робиться перший повний переклад Біблії П. Морачевським. Розпочинає свій переклад Біблії П. Куліш. В цей період створюється українська богослужбова лексика.

– Період створення повних перекладів Біблії за межами України під патронатом українських церков на

еміграції та Британського і Закордонного Біблійного Товариства. Видання та розповсюдження Біблії в УРСР офіційно заборонене. Він триває з кінця XIX ст. до початку 90-х років XX ст. В цей період друкується Біблія в перекладі Куліша, Пулюя та Нечуй-Левицького, створюється Біблія в перекладі І. Огієнка, а також «Римська Біблія» І. Хоменка. І. Огієнком активно створюється та кодифікується нормативна українська богослужбова лексика.

– Період перекладів Біблії під патронатом Українського Біблійного Товариства (УБТ), який триває з часу його створення в 1991 р. донині. В цей період знімаються всі заборони щодо видання та розповсюдження Біблії на українських теренах. Біблія вперше масово розповсюджується до 1000-ліття Хрещення Русі. З 1993 р. по 2004 рр. Р. Туркочняком зроблено четвертий повний переклад Біблії сучасною українською мовою, узгоджений зі всіма християнськими конфесіями в Україні, що входять до складу УБТ. Активно розробляються українські лексичні та граматичні норми щодо християнської богословської термінології в Українському Католицькому Університеті у Львові, та протоієреєм Б. Огульчанським (УПЦ МП).

Висновки. Українська національна традиція біблійних перекладів виникла на основі спадковості віроповчальних позицій, методологічних і герменевтичних програм українських перекладачів Біблії, перекладацьких практик та теоретичних рефлексій процесу біблійного перекладу, творчого осмислення вітчизняного перекладацького досвіду та критичної рецепції здобутків інших традицій.

Введення цього поняття у вітчизняне релігієзнавство уможливило аналіз ролі, місця й специфіки української традиції біблійних перекладів в контексті історії українського християнства, здійснення порівняльного аналізу перекладів Біблії українською мовою, на основі якого можливо виявлення тенденції розвитку української традиції біблійних перекладів в перекладацькій діяльності під егідою УБТ.

Список використаних джерел

1. Алексеев А. А. Кое-что о переводах в Древней Руси (по поводу статьи Ф. Д. Томсона «Made in Russia») / А. А. Алексеев // ТОДРЛ. – 1996. – Т.49. – С.280–299.
2. Архиепископ Игорь (Ісиченко). Переклад Біблії і процеси релігійної самоідентифікації українців у XX ст. Доповідь на науковому семінарі Східного інституту українознавства імені Ковальських і кафедри українознавства Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Харків, 30 травня 2003 р. / Ігор Ісиченко (архієпископ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: keui.univer.kharkov.ua/seminar/bible/isichenko.htm#
3. Батура А. А. Традиция как философско-культурологическая категория и ее социально-адапционные функции / А. А. Батура. Автореф. дис. канд. филос. н., 24.00.02. – историческая культурология. – Краснодар, 2000. – 18 с.
4. Barr J. The typology of literalism in ancient biblical translations / J. Barr. – Göttingen. 1979. – 534 p.

References

1. Alekseev A. A. Koe-cto o perevodah v Drevnej Rusi (po povodu stat' i F. D. Tomsona «Made in Russia») / A. A. Alekseev // TODRL. – 1996. – T.49. – S.280–299.
2. Arhiepyskop Igor (Isichenko). Pereklad Biblii' i procesy religijnoi' samoidentyfikacii' ukrai'nciv u XX st. Dopovid' na naukovomu seminarі Shidnogo instytutu ukrai'noznavstva imeni Koval's'kyh i kafedry ukrai'noznavstva Harkivs'kogo nacional'nogo unіversytetu im. V. N. Karazina. Harkiv, 30 travnja 2003 r. / Igor Isichenko (arhiepyskop) [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: keui.univer.kharkov.ua/seminar/bible/isichenko.htm#

3. Batura A. A. Tradiciya kak filosofsko-kul'turologicheskaya kategoriya i ee social'no-adaptacionnye funkcii / A. A. Batura. Avto-ref. dis. kand. fil. n., 24.00.02. – istoricheskaya kul'turologiya. – Krasnodar, 2000. – 18 s.

4. Barr J. The typology of literalism in ancient biblical translations / J. Barr. – Göttingen. 1979. – 534 p.

Moroz Yu. A., PhD student, Department of Philosophy, Zhytomyr State University named after Ivan Franko (Ukraine, Zhytomyr), yuriy_moros@mail.ru

National tradition of Bible translation in Ukraine

The article presents the philosophical and religion studying analysis of the Ukrainian tradition of Biblical translation as a unique phenomenon of the national spiritual culture, enhance the status of the Ukrainian language, the revival of the spiritual culture of the nation, the consolidation of society around Christian moral values.

It is shown, that the translations of the Bible as a religious and cultural phenomenon is an interdisciplinary research object of modern humanities, in particular, its newest disciplines – Linguistic of Religion and Enolinguistic Culturology.

It proved the need to include in the Ukrainian national tradition of Bible translation, not only Epoch of Ukrainian-language Bible translations, but the Epoch, when the Bible texts were translated Ukrainian translators on Ukrainian territory, but in Church Slavonic. The author's periodization of formation of the national tradition of Bible translation, examined its function in the modern Ukrainian society, revealed the specifics of its development.

Keywords: Bible translation, national tradition, periodization, transfer functions, linguistic religious.

Мороз Ю. А., аспирант кафедри філософії, Житомирський державний університет ім. І. Франка (Україна, Житомир), yuriy_moros@mail.ru

Национальная традиция библейских переводов в Украине

Представлен философско-религиоведческий анализ украинской традиции библейских переводов как уникального феномена национальной духовной культуры, способствующего повышению статуса украинского языка, возрождению духовной культуры нации, консолидации общества вокруг христианских нравственных ценностей.

Показано, что переводы Библии как религиозный и культурный феномен являются междисциплинарным объектом исследования современной гуманитаристики, в частности, ее новейших дисциплин – лингвистического религиоведения и этнолингвокультурологии.

Доказана необходимость включения в украинскую национальную традицию библейского перевода не только эпохи создания украиноязычных переводов Библии, но и эпохи, когда тексты Библии переводились украинскими переводчиками на украинской территории, но на церковнославянский язык. Предложена авторская периодизация формирования национальной традиции библейского перевода, рассмотрены ее функции в современном украинском обществе, выявлена специфика ее развития.

Ключевые слова: Библия, перевод, национальная традиция, периодизация, функции перевода, лингвистическое религиоведение.

* * *

УДК 124.4:159.955.4

Чорна Л. В.,
кандидат політичних наук, доцент, докторант
кафедри філософії, теорії та історії державного
управління, Національна академія державного
управління при Президентіві України
(Україна, Київ), lika7@ukr.net

ІДЕАЛ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ХРОНОТОП

Аналізується проблема ідеалу, який пов'язаний з трансформаціями, що відбуваються у соціокультурному просторі та часі, у хронотопі культури. Підкреслено, що перехід від усталеної модерної парадигми мислення до постмодерної парадигми потребує аналізу змін у хронотопі культури. Визначено соціокультурний зміст системи просторово-часових реалій функціонування ідеалу в культурі та осягнення цього процесу в філософії. Зроблений висновок про те, що у постмодерні «вимивається» феномен ідеального, єйдосу у ноологічному контексті і домінує його феноменологічний вимір.

Ключові слова: ідеал, постмодерні, соціокультурний простір, хронотоп.

Сучасна зміна світоглядної парадигми, у межах якої формуються нові ідеали, є гострою темою для дискусій у філософії. Діалог культур призводить до того, що ідеали вже формуються як актори метакультурних відносин,